

**OMÓWIENIA KSIĄŻEK
BOOK REVIEW**

Grzegorz Iniewicz

**Stres mniejszościowy u osób biseksualnych i homoseksualnych.
W poszukiwaniu czynników ryzyka
i czynników chroniących**

**Minority stress in bisexual and homosexual persons.
In search of risk factors and protective factors**

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2015, stron 261, Wydanie I

Opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego monografia doktora Grzegorza Iniewicza to bardzo ważna pozycja na temat zjawiska stresu mniejszościowego w grupie osób biseksualnych i homoseksualnych i pierwsza książka z tego zakresu na gruncie polskim.

Najogólniej rzecz ujmując, monografia składa się z 2 części, 31 rozdziałów, poprzedzonych wstępem oraz obszernej bibliografii, zawierającej pozycje zwarte i artykuły.

Część pierwsza „Stres mniejszościowy u osób biseksualnych i homoseksualnych” dotyczy szeroko rozumianej problematyki stresu mniejszościowego i składa się z 15 rozdziałów.

W rozdziałach 1–4 autor koncentruje się na zagadnieniu stresu, odwołując się przede wszystkim do koncepcji Hansa Selyego, Richarda Lazarusa, teorii stresu społecznego Sharon Schwartz i Ilana Meyera i wreszcie do modelu stresu mniejszościowego Ilana Meyera, który nawiązuje do specyficznego doświadczenia osób należących do mniejszości i pozostaje w ścisłym związku z ich pozycją w społeczeństwie. Stres mniejszościowy charakteryzuje się trzema wymiarami: unikatowością, chronicznością, społecznym uwarunkowaniem, a jego skutkiem jest chroniczne napięcie psychiczne, powstające w wyniku dyskryminacji i stygmatyzacji [1].

Rozdział 5 dotyczy postaw wobec biseksualności i homoseksualności oraz osób biseksualnych i homoseksualnych. Autor w powyższym kontekście wykorzystuje perspektywę psychoanalityczną, gender, poznawczy proces kategoryzowania Gregory’ego Hereka [2] oraz koncepcję opartą na procesie seksualizowania kobiet przez heteroseksualnych mężczyzn [3].

W rozdziałach 6–12 autor koncentruje się na elementach modelu stresu mniejszościowego. Rozważania dotyczą homofobii (heteroseksizmu), zinternalizowanej homofobii i bifobii, skutków zdrowotnych zinternalizowanej homofobii, uprzedzeń i stygmatyzacji, zjawiska agresji i przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem politycznego kontekstu sytuacji osób nieheteroseksualnych w Polsce oraz problemu ujawniania orientacji seksualnej. Rozdział 13 dotyczy relacji społecznych i przywiązania u osób nieheteroseksualnych, które stanowią ważną zmienną w występowaniu w tej grupie problemów emocjonalnych. W rozdziale 14 autor prezentuje najważniejsze badania na temat zdrowia psychicznego osób homoseksualnych i biseksualnych, natomiast rozdział 15 poświęca koncepcji resilience.

W drugiej części monografii, zatytułowanej „Badania własne – w poszukiwaniu czynników modulujących wpływ stresu mniejszościowego na lęk i depresję” autor omawia metodologiczne podstawy badań oraz prezentuje ich wyniki. Zaznaczyć należy, iż badania oparte są na modelu stresu mniejszościowego Meyera, z uwzględnieniem modyfikacji wprowadzonych przez autora oraz mieszczą się w modelu badań wewnątrzgrupowych z porównaniami niektórych aspektów funkcjonowania osób homoseksualnych i biseksualnych z osobami heteroseksualnymi.

W rozdziałach 16–19 przedstawiono problem badawczy, 7 pytań badawczych, sposób doboru próby i przeprowadzenia badań. Opisano również grupę badaną, użyte narzędzia (Skala SMS, Skala Tożsamości i Skala Poczucia Przynależności, Kwestionariusz STAI, CES-D, PBI, ECR-R-18, CISS, Skala Pomiaru Prężności-SPP-25) i techniki statystyczne. W kolejnych rozdziałach, tj. 20–29, dokonano prezentacji wyników badań na temat stresu mniejszościowego oraz poszukiwania czynników, które mogą stanowić modyfikatory stresu. Rozdział 30 zawiera dyskusję uzyskanych wyników, a rozdział 31 wnioski końcowe, które dla zwiększenia przejrzystości ujęte zostały w 12 punktach.

Podsumowując, należy zaznaczyć, iż na szczególną uwagę zasługują następujące walory recenzowanej książki: autor skoncentrował się na istotnym i aktualnym problemie, który ma niewielką reprezentację w badaniach empirycznych na gruncie polskim (chodzi tutaj zarówno o fenomen stresu mniejszościowego, jak i grupy mniejszościowe). Podkreślić należy, iż wszelkie badania dotyczące grup mniejszościowych są zawsze pożądane, zarówno ilościowe, jak i jakościowe. Ponadto autorowi udało się pokazać trudne i złożone problemy w sposób przejrzysty oraz spójnie połączyć wiele aspektów istotnych dla zrozumienia funkcjonowania osób zmagających się ze stresem mniejszościowym. Na uwagę zasługują także rzetelnie przeprowadzone badania empiryczne przy użyciu wielu narzędzi badawczych i ich opracowanie z zastosowaniem różnych technik statystycznych oraz jasny sposób prezentacji i interpretacji otrzymanych rezultatów.

W kontekście powyższych ustaleń monografię należy polecić szerokiemu gronu czytelników: psychologom, psychiatrom, socjologom, pedagogom, kryminologom, prawnikom oraz terapeutom. Książka ta stanowić może także pomoc dydaktyczną dla studentów kierunków społecznych, medycznych i humanistycznych oraz inspirację dla dalszych badań.

Piśmiennictwo

1. Meyer I. *Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, Gay, and bisexual populations: conceptual issues and research evidence*. Psychol. Bull. 2003; 5: 674–697.
2. Herek G. *Psychological heterosexism in the United States*. W: D'Augelli A, Patterson C. red. *Lesbian, gay, and bisexual identities over the lifespan. Psychological perspectives*. New York, Oxford: Oxford University Press; 1995. s. 321-346.
3. Kite M, Whitley B. *Sex differences in attitudes toward homosexual person, behaviors, and civil rights: A meta-analysis*. Pers. Soc. Psychol. Bull. 1996; 22: 336–353.

Ewa Czerwińska-Jakimiuk